

raadsvalg nok skulle bevirke, at man ude i Kommunerne kommer til at se noget anderledes paa de kommunale Forhold, end man hidtil har set paa dem. Det ærede Medlem bliver, som sagt, ved at holde paa, at naar man ikke vil gaa med til at forandre Reglerne for Valgene i Kommunerne, og naar man ikke vil vedblive at være med til at lade Pengeposen være enebestemmende i Kommunerne, faar man ikke en Reform af denne Art gennemført, og han støttede sig, som jeg før nævned, paa Resolutionen fra Mødet paa Frederiksberg i Sommer. Jeg vil bede det ærede Medlem om at se, hvorledes Forholdene ere efter Nytaar rundt omkring i Købstæderne, saa vil han finde, at mens det hidtil har været den privilegerede Valgret, som har domineret, vil det ganske sikkert efter den Tid blive den almindelige Valgret, som kommer til, om end ikke at dominere, saa dog i alt Fald til at faa en Indflydelse i Kommunen, som man bliver nødt til at tage noget Hensyn til, hvilket Højre ikke nogen Sinde har gjort, saa længe det har kunnet holde samtlige Pladser i de forskellige Byraad.

E. Sørensen: Den højtærede Minister udtalte overfor mig, at jeg havde Uret deri, at de Forfatningsforhold, hvorunder Købstæderne leve nu, vare de samme, som i 1661. Nej ganske vist, det ere de ikke, det har jeg heller ikke sagt, men i den Sag vi her forhandle, at Kongen udnævner Borgmestrene, Formændene i Byraadene, der bestaa jo endnu de samme Forhold, som bleve indførte i 1661. Og naar den højtærede Minister henviste til, at Grundlovens Løfteparagraf, Grundlovens Tilsagn til Kommunerne om, at de skulde faa Ret til selvstændig at styre deres Sager, allerede er opfyldt, ved Landkommunalloven af 1867 og Købstadkommunalloven af 1868, saa vil jeg dertil sige, at disse Love jo ere Kompromiser som de fleste andre Love, det er en Begyndelse til en Ordning, men der er sikkert ingen, der vil hævde — og det har sikkert heller ikke været Lovgivernes Mening i Samlingen. 1867—68 — at dermed var denne Sag færdig, at dermed var det en Gang for alle slaaet fast, hvorledes den Kommunerne tilsikrede Selvstyret skulde forstaaes og udtrykkes gennem Loven, og at dermed ere vi færdige med dette Spørgsmaal. Det ere vi ingenlunde, og det Spørgsmaal, som vi behandle i Dag, altsaa om Byraadens Ret til at vælge deres Formænd, var ogsaa den Gang under Forhandlingerne om Købstadkom-

munalloven meget stærkt fremme; det er ikke nogen ny Ide, som er kommen op i den sidste Tid. Jeg skal tillade mig at erindre om, at i Folketingsudvalgets Betænkning fra 1866—67, altsaa Aaret før Forhandlingerne om Købstadkommunalloven førte til en Lov, udtalte Flertallet — og til dette Flertal hørte bl. a. nuværende Overpræsident Klein: „Man har ikke kunnet opgive den Tro, at det for Udviklingen og Bevaringen af et godt Forhold mellem Byraad og Borgmester vil være af ligesaa megen Interesse og Betydning for den sidste som for den første, at hans Stilling som Formand begrundes paa et frit Valg“; og dette var ogsaa saa fuldstændig Folketingets Opfattelse den Gang, saa et Ændringsforslag i denne Retning blev vedtaget i dette Ting med 60 Stemmer mod 11. Senere under Forhandlingernes Gang med det andet Ting, opgav man det ganske vist, og dog vist særlig fordi man slog sig til Ro med, at det der etableredes, var et midlertidigt Forhold. Og man kunde den Gang saa meget mere slaa sig til Ro dermed, som man under Forhandlingerne den Gang, baade i Udvalgsbetænkninger og i Udtalelser i Salen saa Vedtagelsen af en Retsreform som noget, der vilde ske om ganske faa Aar, noget, der vilde naas i den allernærmeste Fremtid. At man altsaa den Gang slog sig til Ro med en anden Ordning end den Folketinget først havde vedtaget, betyder naturligvis ikke, at dermed er den Sag for evig og altid slaaet fast, at dermed er en Gang for alle den Ordning truffen, som Grundloven har lovet. Naar den højtærede Minister i særlig Grad omtalte Tilsynet fra Statens Side og nævned alle Vanskelighederne, ja Umuligheden af at faa et ordnet Tilsyn, hvis Byraadene selv skulde vælge deres Formand, tror jeg, at man i høj Grad overdriver den Forandring, der vil indtræde i de kommunale Forhold, hvis dette Forslag bliver til Lov. Man taler, som om der derved er slaaet en tyk Streg over alle Tilsyn fra Statens Side, og som om vi skulde til igen fra bar Bund at finde paa, hvordan et saadant Tilsyn igen kunde etableres. Statens Tilsyn ved Købstadkommunernes Styrelse udøves jo paa mangfoldige Maader og paa Maader, som ikke i mindste Maade blive berørte eller forandrede ved dette Forslags Vedtagelse. Det udøves derved, at til ethvert Laan skal man først have Tilladelse og begrunde, hvortil Pengene skulle anvendes. Ønsker man at erhverve eller købe selv det mindste Grundareal eller røre sin